

Hyllie kyrka, Malmö

Lunds stift

Fasad mot sydväst.

Kulturhistorisk karaktäristik och bedömning

KRISTINA SIMONSSON, 2017-10-03

jais
arkitekter

Svenska kyrkan
LUNDS STIFT

—

Hyllie kyrka

Hyllie församling, Malmö pastorat, Lunds stift
Malmö socken, Malmö Gamlegård 13, Malmö kommun, Skåne län, Skåne

Beskrivning och historik

Kyrkomiljön

Kyrkan ligger i Kroksbäck i sydvästra Malmö. Kroksbäck består dels av småhusbebyggelse och dels av höghus byggda i början av det så kallade miljonprogrammet på 1960-talet. Husen byggdes på tidigare jordbruksmark. Kyrkan ligger omgiven åt tre håll av gator med radhus. I öster gränsar anläggningen mot radhusens trädgårdar. I närheten, på andra sidan Lorensbergsvägen, ligger hus i tre och åtta våningar rätvinkligt placerade runt gårdar.

Kyrkobyggnaden

Den nuvarande kyrkan har haft flera föregångare. I Hyllie by låg medeltidskyrkan från 1100-1200-talet som revs 1889 och ersattes av Limhamns nygotiska kyrka på ny tomtplats. En så kallad vandringskyrka, en monteringsfärdig kyrka, uppfördes 1969. Det var samma år som Hyllie församling återbildades. Hyllie församling med medeltida ursprung hade upphört som församlingsnamn 1908. När nya bostadsområden byggdes och församlingen växte blev kyrkan för liten och större församlingslokaler behövdes. En gammal fyrlängad bondgård från 1830-talet, Gamlegård, låg mitt i församlingen omgiven av nybyggda hus. Ägaren var villig att sälja och gården inköptes av församlingen 1975. Projekteringen av ombyggnaden gjordes av ingenjör Allan Nilsson och inredningsarkitekt Inger Adlers. Tre längor som varit ekonomibyggnader totalrenoverades, bostadshuset renoverades sparsamt. Två av längorna fick tillbyggnader på innergården. På södra längan, som innehåller kyrkan, ändrades taket så att en gavelvägg bildades mot väster. Överklaganden från de omkringboende fördröjde ombyggnaden. Kyrkan invigdes 1985 av biskop Per-Olov Ahrén. Vandringskyrkan övergick till rumänsk-ortodoxa församlingen efter 16 år i bruk för svenska kyrkan.

Hyllie kyrka i Gamlegård har löpande underhållits under åren. 1996 togs predikstol och altarring bort från kyrkorummet. 2014 omorganiserades församlingarna i Malmö till sex församlingar i ett pastorat.

Hyllie kyrka och S:t Mikael's kyrka ingår nu i Hyllie församling.

Exteriör

Kyrkoanläggningen innehåller både kyrka, samlingslokaler och expedition. De är inrymda i en gammal fyrlängad gård från 1830 med en kullerstensbelagd gård i mitten. Byggnaderna är låga i ett och ett halvt plan. Den tidigare huvudbyggnaden som varit bostad, den norra längan, renoverades sparsamt medan övriga längor som varit stallar totalrenoverades 1985. Södra och östra längan är tillbyggda mot den inre gården. Norra längan har takkupor och holmejor, små halvrunda takfönster. Södra längan med kyrkorummet har en frontespis som har formen av en inlastningslucka för hö.

Flygfoto från hitta.se.

Fasaderna är putsade och vitmålade, sockeln är putsad och svartmålad. Kyrkans frontespis och vissa gavelspetsar är klädda med svart sågad locklistpanel.

På sadeltaken ligger enkupiga röda takpannor, tillbyggnaderna med låglutande pulpettak har svart falsat plåttak i skivtäckning. Vindskivorna är av svart sågad träpanel. Hänggrännor och stuprör är av svart plåt.

Fönstren är mestadels tvålufts, spröjsade, grönmålade träfönster. Norra längan har gamla tvåglas kopplade fönster. Övriga längor har fönster från 1985 med inre isolerglas och yttre enkelglas med spröjs. Fönsterbläcken är av svart plåt. De tillbyggda entrérummen har stora glasade svarta aluminiumpartier med isolerglas.

Ytterdörrarna är trädörrar klädda med grönmålad liggande profilerad träpanel. De nya entrépartierna är svarta aluminiumpartier.

Huvudingången är via en genomgående öppning i den södra längan. Dubbelporten är klädd med liggande grönmålad profilerad panel med påsatta dekorativa beslag.

Innanför träporten finns ett glasat entréparti av svart aluminium mellan längornas putsade fasader, i taket sågad locklistpanel, på marken gatsten. Efter entrépartiet är det en stor rund ljuskupol i paneltaket som markerar att här är ingång till expedition till höger och entréhall till kyrkan till vänster genom glasade aluminiumpartier. Den öppna gården ligger rakt fram.

Innergården, fasad mot söder.

Fasad mot norr mot trädgården.

Entréfasad mot söder. Kyrkolängan.

Kyrkans gavelspets mot väster.

Interiör

I norra längan finns kontorsrum på ovanvåningen, barn och ungdomsverksamhet på bottenvåningen. Västra längan är församlingssal, södra längan är kyrka och östra längan innehåller expedition och förskola. Invändig förbindelse finns mellan alla längorna.

Entréhallen i den tillbyggda södra längan har glaspartier från golv till tak med utsikt mot den inre gården. Rummet är möblerat med fåtöljer och kapphängare. På golvet ligger kvadratiska, handslagna, röda tegelplattor, väggarna är putsade och målade.

Tegelgolvet fortsätter in på toaletterna. Innerdörrarna har släta vitlaserade furufanerade dörrblad med vita foder.

Kyrkorummet har en långsmal planform med en utbyggnad på ena långsidan mitt emot altaret. Det är hög takhöjd med öppet upp i nock och med synligt hanband. Flera nedpendlade lampor, *Fata Morgana*, av Hans-Agne Jakobsson hänger i taket. Brandpanelen på innertaket är klätt med vitlaserad furufaner, delvis med slitsar för akustiken. I utbyggnaden är taket lågt, platt och klätt med akustikplattor med infälld belysning. Över orgeln hänger genomskinliga skivor för akustiken. Golvet, i en nivå, är belagt med kvadratiska handslagna röda tegelplattor från Danmark. Väggarna är putsade och vitmålade. Golvet möter väggarna utan sockellister. Rummet har inga radiatorer utan värms med varmluft från galler i golvet längs väggarna. Altaret är placerat mitt på ena långsidan och stolarna grupperade på övriga tre sidor. På ena kortsidan står orgeln. Stolarna för kören framför orgeln står på senare ditsatta gradänger av trä.

Kyrkorummet mot altaret.

Vid altartavlan är taket förhöjt med en frontespis. Altartavlan av keramik går från golv till tak och är integrerad i frontespisen. Ett runt takljus med elljus belyser altartavlan. Altaret av furu är fristående framför altarbilden. Till vänster om altaret står dopfunten och ljusbärare, till höger finns en flygel.

Fönstren sitter i djupa nischer med fönsterbänkar av vitmålat trä, fyra på långsidan

och två på kortsidan. De vitmålade träfönstren från 1985 har två lufter, är ej profilerade, har spröjs i ytterbågen och vridhandtag. Dessutom finns ett glasparti i kyrkans gavelspets.

Sakristian har tegelgolv, målade skivmaterial på väggar och tak och nås med en enkeldörr med vitlaserad furufaner från kyrkorummet.

Församlingssalen i västra längan har äldre tegelgolv lagt på flatan, akustikplattor i taket och en öppen spis i hörnet. Rummen i norra längan som är det gamla bostadshuset har parkettgolv, ett rum har bröstningspanel och öppen spis. Förskolan i östra längan har linoleumgolv, akustikplattor i tak, vävade målade väggar.

Expeditionen har golv med oglaserade tegelplattor i entré och delvis i expeditionen. Innerdörrarna i församlingslokalerna är blandade äldre spegeldörrar, vita släta och vitlaserade fanerade dörrar.

Kyrkorummet mot öster.

Entrérummet med utsikt mot innergården.

Inredning och inventarier

Altarbordet är av lackad furu från 1985. Den rektangulära altarskivan av furulamell vilar i ytterkanterna på en ram av furu med ett raster av stående ribbor.

Altartavlan från 1985 är en relief av oglaserad keramik av konstnär Ulla Viotti. Konstverket går från golv till tak. I mitten finns ett infällt smalt kors av borstad metall omgivet av abstrakta gestalter som strävar uppåt i ett avsmalnat fält omgivet i kanterna av vågformer. Ulla Viotti är skulptör och keramiker utbildad på Konstfack. Hon har gjort en rad offentliga konstverk, på senare år företrädesvis i tegel.

Dopfunten av sandsten från omkring 1150-talet med sekundär fot. Den runda cuppan pryds med en rundbågsfris i ovankant och nedanför en palmettfris. Nedre delen av cuppan är avfasad och blir fyrkantig med halvrunda fält vid botten dekorerade med klöverbladspalmetter. Den senare tillverkade foten av sten är fyrkantig indelad med olika profiler. Ett smidesgaller av järn och en skål av silver till dopfunten är tillverkade av Elon Arenhill. Dopfunten stod i Hyllie gamla kyrka, sedan har den förvarats på

Historiska museet i Lund fram till 1985. Funten tillhör en grupp med likartade dopfuntar kallad Hylliegruppen. Till denna grupp hör även bland annat funtarna i Södra Åsum, Östraby, Glemminge och Snårestad enligt Lars Tynell.

Altarring och ambo togs bort 1996.

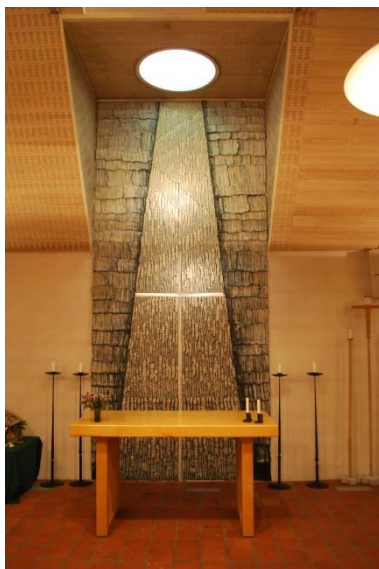
Bänkinredningen från 1985 är kopplade stolar. Stommen är av ljus lackat trä med sits och ryggestöd av flätad naturfärgad sadeljord.

Orgeln är tillverkad 1985 av A Mårtenssons Orgelfabrik AB i Lund.

Fasaden är indelad i fem fält av lackad fur med ett högre mittparti med gavelmotiv. Spelbordet är vänt mot församlingen. Orgeln kompletteras av en flygel.

Dopfunten.

Altartavlan av Ulla Viotti.

Detalj av altartavlan.

Klockan hänger i en fristående klockstapel utanför kyrkan. Klockan har inskriptioner och är gjuten 1969 av M&E Ohlssons klockgjuteri i Ystad. Klockan fanns vid den tidigare vandringskyrkan, klockstapeln byggdes 1985.

Övrigt

Bildvävnad av textilkonstnärinnan Anna Lisa Ogelqvist Kruse. Vävnaden hänger på östväggen i kyrkorummet. Vävnaden är abstrakt men innehåller många kristna symboler.

Votivskepp från 1989 av trä, tillverkat av Torbjörn Stålmarck hänger i taket i kyrkorummet.

Kyrkotomten

Kyrkan saknar kyrkogård. Innergården är belagd med kullersten med gångar av gatsten och granithällar. Gården är möblerad med cafébord och stolar. Ett vårdträd omgivet av träbänkar finns i ett hörn.

Norr om byggnaden finns en trädgård med gräsmatta och lekplats omgiven av ett skyddande buskage. Gångarna är av gatsten.

På kyrkans entrésida finns en gräsremsa med björkar, gångarna till entréporten är belagda med gatsten. Längs kyrkans fasad ligger kullersten.

Byggnader på kyrkotomten

Klockstapeln står utanför kyrkan i sydväst. Klockstapeln är uppbyggd av två breda höga skivor av limträ, med mindre vinkelställda skivor mellan vilka klockan hänger. Träet är förankrat i ett betongfundament. Klockan skyddas av ett sadeltak med tegelpannor. Klockstapeln är målad i en tät plastfärg som gör att färgen flagnar.

I trädgården finns ett förråd med fasad av brun liggande panel och pulpettak täckt med papp.

Kulturhistorisk karaktärisering för Hyllie kyrkoanläggning i Malmö.

Kyrkoanläggningen finns i en ombyggd gård från 1800-talet men omges av enfamiljshus och åttavåningshus från 1960-talet.

Anläggningen invigd 1985 innehåller både kyrka och församlingslokaler. Kyrkan skulle vara en vardagskyrka, inte bara en söndagskyrka. Mellan 1945 och 2000 byggdes omkring 700 nya kyrkor i Sverige, vilket är den största kyrkonybyggnationen sedan 1800-talet. När nya stadsdelar planerades ritades ofta också in en plats för kyrka i en centrumanläggning, men i detta fall har kyrkan istället byggts i en äldre byggnad.

Den slutna fyrlängade bondgården minner om skånska byggnadstraditioner på landet och om historien före bostadsområdena. Gården har i stora drag på utsidan bevarat sitt utseende. Endast klockstapeln och ett kors på fasaden visar att detta är en kyrka. Byggnaden är traditionell med vitputsade fasader, sadeltak med röda tegelpannor och spröjsade fönster. På den kullerstensbelagda inre gården är tillbyggt i låg skala med glasade väggar med aluminiumpartier till entrérum.

Kyrkorummet är ett långsmalt rum med öppet upp inock. Det är ett ”rum på tvären”

där altaret står på rummets långsida. Materialen är få; handslagna oglaserade tegelplattor på golvet, vitputsade väggar och vitlaserad furupanel i taket. Det vackra röda golvet skapar värme i rummet. Kyrkan utstrålar positiv enkelhet. Här finns inga radiatorer, kyrkan värms med varmluft i golvet, inga sockellister utan väggarna möter golvet. Och rummet är inte överbelamrat med inventarier.

Stolarnas placering på tre sidor om altarbordet betonar circumstantesprincipen och gemenskapen. Inte heller finns någon nivåskillnad i golvet mellan altarets plats och besökarnas stolar.

Altarbilden från golv till tak av oglaserad keramik av konstnär Ulla Viotti passar väl i rummet, bidrar starkt till upplevelsen av kyrkan och har hög konstnärlig kvalitet. Den är mycket väl integrerad i rummets arkitektur där den är placerad vid det förhöjda taket och dess form strävar uppåt till takljuset. Bilden är öppen för egna tolkningar. I keramikreliefen är infällt ett gnistrande smalt kors i metall kring vilket små gestalter rör sig uppåt vandrande, sökande efter ljuset.

Den medeltida dopfunten med dekorativa reliefer är en viktig länk till Hyllie medeltida kyrka.

Att tänka på

- Kyrkans exteriör minner om gammal skånsk byggnadstradition på landet och är en länk till historien i ett område med 1960-tals hus. Viktigt att bevara innergården och inte glasa in den.
- Kyrkorummet med sin starka materialitet i golv, tak och väggar bör värnas.
- Altartavlan har hög konstnärlig kvalitet och bör värnas liksom den medeltida dopfunten.

Skydd m.m.

Skyddas som Kyrkligt kulturminne. 4 kap. Kulturmiljölagen. Tillkommen efter utgången av år 1939. Omfattas inte av tillståndsplikt 4kap.2§

Anläggningen ligger inom av länsstyrelsen utsedd särskild värdefull kulturmiljö, Malmö.

Källor och litteratur

Hyllie kyrka i Gamlegård och dess tre föregångare, broschyr i kyrkan

Moderna kyrkobyggnader, Elisabeth Andersson, Projektrapport 2011

Skånska kyrkor, Skånes Hembygdsförbunds årsbok 1997

Skåne, Landskapets kyrkor, Riksantikvarieämbetet 2015

Skånes medeltida dopfuntar, Lars Tynell 1913

Bostadsmiljöer i Malmö, Inventering del 3 1965-1975.

http://malmo.se/download/18.76105f1c125780a6228800015367/1383646338128/del3_low.pdf

Inventarieförteckning, ritningar och besiktningsprotokoll, i kyrkans arkiv.

Övriga uppgifter

Denna rapport, en kulturhistorisk karaktäristik och bedömning av Hyllie kyrka, Malmö pastorat, har upprättats av:

Kristina Simonsson, Arkitekt SAR/MSA, (rapportförfattare, foto och inventering)

Karl Johan Kember (granskning), Arkitekt SAR/MSA, Certifierad sakkunnig avseende kulturvärden

JAIS arkitekter AB, Sundstorget 3, 251 21 Helsingborg, 042-14 92 30, www.jais.se

Inventeringsdatum: 2016-12-13

Färdigställd rapport: 2017-10-03

Hyllie kyrka - byggnadsbeskrivning

Stomme:	Ej utrett
Fasadmateriel:	Puts-slät
Fasadkulör:	vit
Takform:	Sadeltak Pulpettak
Taktäckningsmateriel:	Takpannor, lertegel, strängpressade, enkupiga Plät
Byggnadsdel:	Kyrkodel Församlingslokaler